

ICN'S ETISKE KODEKS FOR SYGEPLEJERSKER

ICN's Etiske Kodeks for Sygeplejersker

Alle rettigheder, inkluderet oversættelse til et andet sprog tilhører International Council of Nurses (ICN). Ingen del af publikationen må genproduceres eller kopieres uden særlig skriftlig tilladelse fra ICN. Korte uddrag (mindre end 300 ord) kan reproducere uden tilladelse, på betingelse af, at der angives kilde.

Copyright © 2000 by ICN - International Council of Nurses,
3, place Jean-Marteau, CH-1201 Geneva (Switzerland)

Oversat af Dansk Sygeplejeråd med tilladelse af International Council of Nurses

Tryk: Dansk Sygeplejeråd

Udgivet af Dansk Sygeplejeråd 2001.
ISBN: 87-7266-246-8

International Council of Nurses
3, place Jean-Marteau
CH-1201 Geneva
Tel. +41 22 908 01 00
Fax +41 22 908 01 01
e-mail: icn@uni2a.unige.ch
www.icn.ch

Dansk Sygeplejeråd
Sankt Annæ Plads 30
Postboks 1084
1008 København K
Tlf.: 33 15 15 55
Fax: 33 15 24 55
e-mail: dsr@dsr.dk
www.dsr.dk

ICN'S ETISKE KODEKS FOR SYGEPLEJERSKER

International Council of Nurses (ICN) godkendte den første etiske kodeks for sygeplejersker i 1953. Den er efterfølgende revideret og bekræftet flere gange, senest med denne gennemgang og revision, som blev afsluttet i år 2000.

INDLEDNING

Sygeplejersker har fire grundlæggende ansvarsområder: at fremme sundhed, at forebygge sygdom, at genoprette sundhed og at lindre lidelse. Behovet for sygepleje er universelt.

Respekt for menneskerettigheder er uløseligt forbundet med sygepleje, herunder retten til liv, til værdighed og til at blive behandlet med respekt. Sygepleje ydes uden hensyn til alder, hudfarve, tro, kultur, handicap eller sygdom, køn, nationalitet, politisk overbevisning, race eller social status.

Sygeplejersker udøver sygepleje til den enkelte, til familien og til lokalsamfundet og koordinerer deres arbejde med andre faggruppers.

ICN'S KODEKS

ICN's Etiske Kodeks for Sygeplejersker er opdelt i fire overordnede områder med standarder for etisk handlen.

Kodeksens områder

1. Sygeplejersker og mennesker

Sygeplejersken er primært ansvarlig over for de mennesker, som har behov for sygepleje.

I udøvelsen af sygeplejen fremmer sygeplejersken et miljø, hvor den enkeltes, familiens og lokalsamfundets menneskerettigheder, værdier, skikke og tro respekteres.

Sygeplejersken sikrer, at den enkelte modtager tilstrækkelig information til at kunne give samtykke til pleje og behandling.

Sygeplejersken behandler personlige oplysninger fortroligt og vurderer nøje til hvem, disse kan videregives.

Sygeplejersken deler med samfundet ansvaret for at iværksætte og støtte initiativer, som imødekommer befolkningens sociale og sundhedsmæssige behov, i særdeleshed sårbare befolkningsgruppers behov.

Sygeplejersken har ligeledes del i ansvaret for at understøtte og beskytte miljøet mod overudnyttelse, forurening, nedbrydning og ødelæggelse.

2. Sygeplejersker og praksis

Sygeplejersken har et personligt ansvar og er ansvarlig for sin sygeplejerspraksis og for at holde sin faglige kompetence vedlig gennem livslang læring.

Sygeplejersken tager vare på egen sundhed, så evnen til at yde sygepleje ikke forringes.

Sygeplejersken vurderer sin egen og andres kompetence, når hun/han påtager sig ansvar eller delegerer det til andre.

Sygeplejersken udviser til enhver tid en personlig optræden, som bidrager til standens anseelse og fremmer befolkningens tillid.

I udøvelsen af sygeplejen sikrer sygeplejersken, at anvendelse af teknologi og ny viden sker i overensstemmelse med menneskers sikkerhed, værdighed og rettigheder.

3. Sygeplejersker og professionen

Sygeplejersken har hovedansvaret for at fastlægge og gennemføre acceptable standarder i klinisk sygepleje, ledelse, forskning og uddannelse.

Sygeplejersken arbejder på at udvikle en forskningsbaseret sygeplejefaglig vidensbase.

Sygeplejersken medvirker gennem sin faglige organisation til at skabe og opretholde retfærdige sociale og økonomiske arbejdsforhold for sygeplejersker.

4. Sygeplejersker og medarbejdere

Sygeplejersken fremmer gode samarbejdsrelationer med det øvrige plejepersonale og medlemmer af andre faggrupper.

Sygeplejersken griber i fornødent omfang ind for at beskytte enkeltpersoner, hvis kvaliteten af deres pleje trues af medarbejderen eller andres handlinger.

Forslag til brug af ICN's Ethiske Kodeks for Sygeplejersker

ICN's Kodeks for Sygeplejersker er en vejledning i at handle i overensstemmelse med sociale værdier og behov. Den vil kun være et brugbart dokument, hvis den anvendes inden for sygeplejens og sundhedsvæsenets virkelighed i et foranderligt samfund.

For at virke efter hensigten må kodeksen forstås, internaliseres og bruges af sygeplejersker i alle aspekter af deres arbejde. Den må være tilgængelig for studerende og sygeplejersker i studieforløb og arbejdsliv.

Anvendelse af ICN's Ethiske Kodeks for Sygeplejersker

De fire områder i ICN's Ethiske Kodeks for Sygeplejersker: Sygeplejersker og mennesker, sygeplejersker og praksis, sygeplejersker og professionen og sygeplejersker og medarbejdere giver en referenceramme for etisk handlen. Den efterfølgende oversigt vil hjælpe til at omsætte standarderne til handling. Sygeplejersker og sygeplejestuderende kan derfor:

- Studere standarderne under de enkelte af kodeksens områder.
- Reflektere over hvad hver standard betyder for dig. Tænke på, hvorledes du kan anvende etik inden for dit arbejdsområde i sygeplejen: klinisk sygepleje, uddannelse, forskning eller ledelse.
- Diskutere kodeksen med medarbejdere og andre.
- Anvende et eksempel fra praksis til at identificere etiske dilemmaer og standarder for handlen, som skitseret i kodeksen. Gøre rede for, hvorledes du ville løse dilemmaet.
- Arbejde i grupper for at klarlægge etisk beslutningstagning og nå til enighed om standarder for etisk handlen.

- Samarbejde med din sygeplejerskeorganisation, medarbejdere og andre i den fortsatte anvendelse af etiske standarder i klinisk sygepleje, uddannelse, ledelse og forskning.

Udbredelse af ICN's Etiske Kodeks for Sygeplejersker

For at være effektiv, skal den etiske kodeks være kendt af sygeplejersker. Vi opmuntrer jer til at hjælpe med udbredelsen til sygeplejeskoler, praktiserende sygeplejersker, sygeplejetidsskrifter og andre medier. Kodeksen bør også udbredes til andre sundhedsprofessioner, befolkningen, brugergrupper, beslutningstagere, menneskerettighedsorganisationer og sygeplejerskers arbejdsgivere.

Kodeksens område # 1: SYGEPLEJERSKER OG MENNESKER

Praktiserende sygeplejersker og ledere	Undervisere og forskere	Nationale sygeplejerskeorganisationer
Yder pleje, der respekterer menneskerettighederne og tager hensyn til menneskers værdier, skikke og tro.	Sikrer at undervisningsplaner indeholder henvisninger til menneskerettigheder, ligestilling, retfærdighed og solidaritet som grundlag for adgang til pleje.	Udarbejder udtalelser og retningslinier, som understøtter menneskerettigheder og etiske standarder.
Sørger for efteruddannelse i etiske spørgsmål.	Sørger for undervisnings- og indlæringsmuligheder i etiske spørgsmål og beslutningstagning.	Arbejder for at sygeplejersker sidder i etiske bedømmelseskomiteer.
Sørger for tilstrækkelig information til at opnå informeret samtykke og ret til at vælge eller afslå behandling.	Sørger for undervisnings- og indlæringsmuligheder i relation til informeret samtykke.	Sørger for retningslinier, udtalelser samt efteruddannelse i relation til informeret samtykke.
Anvender journaliserings- og informationsstyrings-systemer, der sikrer fortrolighed.	Indarbejder begreber som privatliv og fortrolighed i undervisningsplaner.	Indarbejder problemstillinger om fortrolighed og privatliv i en national kodeks for sygeplejersker.
Udvikler og overvåger miljø sikkerheden på arbejdspladsen.	Henleder de studerendes opmærksomhed på vigtigheden af stillingtagen til aktuelle samfundsrelaterede problemer.	Arbejder for et sikkert og sundt miljø.

Kodeksens område # 2: SYGEPLEJERSKER OG PRAKSIS

Praktiserende sygeplejersker og ledere	Undervisere og forskere	Nationale sygeplejerskeorganisationer
Udarbejder standarder for pleje og arbejdsbetin- gelser, som fremmer ple- jens kvalitet.	Sørger for undervisnings- og indlæringsmuligheder, som fremmer livslang læring og kompetence i praksis.	Sørger for adgang til efteruddannelse via tids- skrifter, konferencer, fjernundervisning, etc.
Etablerer systemer til fag- lig vurdering, efteruddan- nelse og systematisk for- nyelse af autorisationen.	Udfører og udbreder forskning, som påviser forbindelse mellem fort- sat læring og kompetence i praksis.	Arbejder for at sikre efteruddannelsesmulighe- der og standarder for kvalitet i plejen.
Overvåger og fremmer plejepersonalets sundhed i relation til deres kompe- tence i praksis.	Fremmer forståelsen for vigtigheden af den enkel- tes sundhed og relationen til andre værdier.	Fremmer sygeplejerskers sunde levevis. Arbejder for sunde arbejdspladser og service til sygeplejer- sker.

Kodeksens område # 3: SYGEPLEJERSKER OG PROFESSIONEN

Praktiserende sygeplejersker og ledere	Undervisere og forskere	Nationale sygeplejerske-organisationer
Sætter standarder for klinisk sygepleje, forskning, uddannelse og ledelse.	Sørger for undervisningsmuligheder i at etablere standarder for klinisk sygepleje, forskning, uddannelse og ledelse.	Samarbejder med andre for at sætte standarder for sygeplejerskeuddannelse, -praksis, -forskning og -ledelse.
Fremmer støtte fra arbejdspladsen til at udføre, udbrede og udnytte forskning relateret til sygepleje og sundhed.	Udfører, udbreder og anvender forskning for at fremme sygeplejefprofessionen.	Udarbejder udtalelser, retningslinier og standarder relateret til sygeplejeforskning.
Fremmer medlemskab af nationale sygeplejerske-organisationer med det formål at forbedre sygeplejerskers socioøkonomiske vilkår.	Åbner de studerendes øjne for vigtigheden af fagorganisationer for sygeplejersker.	Arbejder for retfærdige sociale og økonomiske arbejdsvilkår for sygeplejersker. Udarbejder udtalelser og retningslinier for problemstillinger på arbejdspladsen.

Kodeksens område # 4: SYGEPLEJERSKER OG MEDARBEJDERE

Praktiserende sygeplejersker og ledere	Undervisere og forskere	Nationale sygeplejerskeorganisationer
Skaber opmærksomhed om særlige og overlappende funktioner, der skaber risiko for faglige modsætninger.	Fremmer forståelsen for andre personalegruppers funktioner.	Stimulerer samarbejdet med andre relaterede fag.
Udvikler arbejdspladssystemer, som støtter fælles faglige og etiske værdier og handlen.	Formidler sygeplejeetik til andre faggrupper.	Udvikler forståelse for andre professioners etiske problemstillinger.
Udvikler mekanismer til at beskytte den enkelte, familien eller samfundet, hvis kvaliteten af deres pleje trues af plejepersonalet.	Vækker i de studerende behovet for at beskytte den enkelte, familien eller samfundet, hvis kvaliteten af deres pleje trues af plejepersonalet.	Sørger for retningslinier, udtalelser og diskussionsfora med det formål at beskytte mennesker, hvis kvaliteten af deres pleje trues af plejepersonalet.

Forklaring af udtryk anvendt i ICN's Ethiske Kodeks for Sygeplejersker

Samarbejds- relationer	Et fagligt fællesskab baseret på kollegiale og gensidige handlinger og opførsel, som sigter mod at opnå visse mål.
Medarbejder	Andre sygeplejersker og andet sundheds- og ikke- sundhedsrelateret personale og andre faggrupper.
En sygeplejerske deler med samfundet	Som professionel sundhedsperson og som borger tager sygeplejersken initiativer til og støtter passende tiltag for at opfylde borgernes behov inden for sundhed og det sociale område.
Personlig sundhed	En sygeplejerskes psykiske, fysiske, sociale og åndelige velbefindende.
Personlig information	Information, som er opnået i arbejdet som sygeplejerske, der er privat for den enkelte eller familien, og som, hvis offentliggjort, kan krænke privatlivet, forårsage ubehagelighed, forlegenhed eller skade den enkelte eller familien.
Relaterede grupper	Andre sygeplejersker, sundhedsarbejdere eller andre faggrupper, der yder service til den enkelte, familien eller lokalsamfundet og arbejder henimod de ønskede mål.